

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ
Pedagogická fakulta
Katedra kulturních a náboženských studií

Muslimské představy o nebi podle Islámské knihy mrtvých

Bakalářská práce

Autor: Gabriela Rafaelová
Studijní program: B6107 Humanitní studia (bakalářský)
Studijní obor: Transkulturní komunikace
Vedoucí práce: Lukáš de la Vega Nosek, Ph.D.
Oponent práce: doc. David Bouma, Ph.D.

Hradec Králové

2023

Zadání bakalářské práce

Autor: Gabriela Rafaelová

Studium: P20K0009

Studijní program: B6107 Humanitní studia

Studijní obor: Transkulturní komunikace

Název bakalářské práce: **Muslimské představy o nebi podle Islámské knihy mrtvých**

Název bakalářské práce Muslim ideas of Heaven according to the Islamic Book of the Dead
AJ:

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Práce se zaměří na velmi populární text v muslimských společnostech - Islámská kniha mrtvých. Kniha populární formou předkládá vizi eschatologie v rámci muslimské víry. Nejde o nijak oficiální text, o to více je populární a známý. Témat je v knize celá řada (stvoření člověka, funkce těla a duše, role andělů, lidská smrt, vzkříšení těla, poslední soud, nebeský ráj..). Práce se zaměří na hlavní cíl a motiv knihy: obraz nebe a představy o něm. Jde o klíčové téma nejen této knihy, ale i celého islámu, šarí'y i života každého jednotlivce. Práce nejprve seznámí s literárně-historickým kontextem Islámské knihy mrtvých. Poté se zaměří na představení tématu nebe v této knize. Závěrem tento obraz zanalyzuje a pokusí se odpovědět, nakolik je tento obraz koránskou představou a nakolik na legendách opřenou transpozicí.

Pramenná:

WERNER, Helmut (ed.), *Islámská kniha mrtvých*. Praha: Pragma, 2003.

AL-KISÁÍ, Abú al-Hasan: *Kniha o počiatku a konci a rozpravania o prorokoch*. Bratislava: Tatran, 1980.

Korán (překlad HRBKA, Ivana), Praha: Academia, 2000.

AN-NAWAWÍ, Jahjá: *Zahrady spravedlivých*. Praha: A.M.S., 2008.

Sekundární:

BERÁNEK, Ondřej; OSTŘANSKÝ, Bronislav: (eds.) *Islámský stát - Blízký východ na konci časů*. Praha: Academia, 2016.

DENNY, Frederick M.: *Islám a muslimská obec*. Praha: Prostor, 2003.

FILIU, Jean-Pierre: *Apokalypsa v islámu*. Praha: Volvox Globator, 2011.

KROPÁČEK, Luboš: "Duch a duše v islámu", in: HOLBA, Jiří: (eds.) *Pojetí duše v náboženských tradicích světa*. Praha: DharmaGaia, 2007, s. 213-222.

OSTŘANSKÝ, Bronislav: *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha: Libri, 2009.

OSTŘANSKÝ, Bronislav: (ed.) *Smrt, hroby a záhrobí v islámu*. Praha: Academia, 2015.

VOJTÍŠEK, Zdeněk; OSTŘANSKÝ, Bronislav; LUKEŠ, Jiří; BIERNOT, David: *Konec tohoto světa: milenialismus a jeho místo v judaismu, křesťanství a islámu*. Praha: Dingir, 2012.

VOJTÍŠEK, Zdeněk: (ed.) *Apokalypsa, nebo transformace? Mileniální koncepce v minulosti i současnosti*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2014.

Zadávající pracoviště: Katedra kulturních a náboženských studií,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: ThLic. Mgr. Lukáš de la Vega Nosek, Ph.D.

Oponent: doc. Mgr. David Bouma, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 12.3.2021

Abstrakt

RAFAELOVÁ, Gabriela. *Muslimské představy o nebi podle Islámské knihy mrtvých*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2023, 39 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zaměřuje na muslimské představy o nebi, přičemž hlavním zdrojem je Islámská kniha mrtvých.

Studiem Islámské knihy mrtvých a dalších pramenů zabývající se islámem se změnil můj pohled na celkové náboženství muslimů. Práce analyzuje představy o nebi podle islámské tradice, včetně fyzických duchovních atributů. Dále práce diskutuje o vlivu víry na běžný život věřících.

Cílem bakalářské práce je porozumět, jak tyto představy o nebi formují muslimskou víru a životní styl lidí.

Klíčová slova: nebe, víra, Islámská kniha mrtvých, představy.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 30. 11. 2023

Gabriela Rafaelová

Poděkování

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce za jeho nesmírnou trpělivost, ochotu a cenné rady při psaní mé bakalářské práce panu Lukáši de la Vega Noskovi.

Anotace

RAFAELOVÁ, Gabriela. *Muslimské představy o nebi podle Islámské knihy mrtvých*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2023, 39 s. Bakalářská práce.

Práce se zaměří na velmi populární text v muslimských společnostech, a to je Islámská kniha mrtvých.

Kniha populární formou předkládá vizi eschatologie v rámci muslimské víry. Nejde o nijak oficiální text, o to více je populární a známý. Témat je v knize celá řada (stvoření člověka, funkce těla a duše, role andělů, lidská smrt, vzkříšení těla, poslední soud, nebeský ráj).

Práce se zaměří na hlavní cíl a motiv knihy: obraz nebe a představy o něm. Jde o klíčové téma nejen této knihy, ale i celého islámu, šarí'y i života každého jednotlivce. Práce nejprve seznámí s literárně-historickým kontextem Islámské knihy mrtvých. Poté se zaměří na představení tématu nebe v této knize.

Závěrem tento obraz zanalyzuje a pokusí se odpovědět, nakolik je tento obraz koránskou představou a nakolik na legendách opřenu transpozicí

Klíčová slova: muslimská víra, smrt a vzkříšení, poslední soud, nebeský ráj, andělé.

Annotation

RAFAELOVÁ, Gabriela. *Muslim ideas of heaven according to the Islamic Book of the Dead*. Hradec Králové: Faculty of Education of the University of Hradec Králové, 2023 39 p. Bachelor Degree Thesis.

The thesis will focus on a very popular text in Muslim societies, which is the Islamic Book of the Dead.

The book presents the vision of eschatology within the Muslim faith in a popular form. It is by no means an official, text it is even more popular and well known. There are many topics in the book (the creation of man, the functions of the body and soul, the role of angels, human death, the resurrection of the body, the last judgment, the heavenly paradise).

The work will focus on the main goal and motive of the book, the image of heaven, and ideas about it. It is a key topic not only of this book, but also of the whole of Islam, Sharia and the life of each individual. The work first introduces the literary – historical context of the Islamic Book of the Dead. It then focuses on introducing the theme of heaven in this book.

Finally, it analyzes this image and tries to answer how much of this image is a Quranic image and how much is a transposition based on legends.

Key words: Muslim faith, death and resurrection, last judgment, heavenly paradise, angels.

Obsah

1. Úvod.....	9
2. Islámská kniha mrtvých podle Helmuta Wenera.....	12
2.1 Korán	18
3. Eschatologie	19
3.1 Barzach	19
3.2 Most Sírat.....	20
3.3 Mahdí.....	21
3.4 Soudný den	21
4. Nebeský ráj.....	22
4.1 Andělé a smrt	27
4.2 Vznešení zapisovatelé.....	29
5. Peklo.....	31
5.1 Nebe vs. peklo.....	33
6. Transkulturní reflexe	35
7. Závěr.....	36
8. Použitá literatura	37

1. Úvod

Bakalářská práce se zabývá muslimskými představami o nebi, přičemž hlavním zdrojem je Islámská kniha mrtvých, ze které ve velké části teorie vycházím.¹ Islámská kniha mrtvých nemá autora, i když se o její překlad a také shrnutí zasloužil německý spisovatel Helmut Werner. Tento spisovatel se narodil v roce 1942 a je německým orientalistou, judaistou a filologem.

Ve své bakalářské práci se zaměřuji na islámské náboženství, protože mě toto téma vždy zajímalo a už od začátku svého studia jsem věděla, že budu svou práci směřovat tímto směrem.² Zvyky a tradice muslimů mě vždy fascinovaly. Díky několika televizním seriálům jsem byla překvapená z poslušnosti muslimských žen vůči manželům a jejich otcům, ale zároveň mi byla blízká jejich pohostinnost. Trochu jiný pohled na islámské náboženství přišel po přečtení knihy *Bez dcerky neodejdu*. Odsoudila jsem islámské věřící a považovala jsem je za zfanatizované „psychopaty“.

Téma muslimské představy o nebi jsem si zvolila, protože jsem chtěla lépe porozumět islámskému náboženství a zároveň pochopit důležitost vyobrazení nebe pro muslimskou komunitu.

Po nastudování Islámské knihy mrtvých se můj pohled na víru muslimů a jejich vyznání změnil. Myslím si, že je krásné věřit, že po smrti na nás může čekat věčný život ve štěstí. K napsání bakalářské práce jsem si nastudovala Islámskou knihu mrtvých a další prameny zabývající se islámskou tradicí, a to mi přineslo jasnější pohled na muslimy a jejich víru.

Pro mnoho věřících v islámu je představa o posmrtném životě a věčném odměnění v nebi nebo v ráji jedním z nejpodstatnějších aspektů jejich víry. Islámská tradice poskytuje bohatý a složitý obraz toho, co očekává věřící v posmrtném životě, a hlavně co se týče nebe v mnoha představách.

Klíčovými aspekty a charakteristikami nebe podle islámské víry jsou fyzické a duchovní atributy, přítomnost boží a odměna pro věřící. Zároveň jsem se pokusila prozkoumat interpretace v Islámské knize mrtvých pro lepší porozumění islámského vyznání.

¹ Srov. WERNER Helmut, „Smrt a onen svět v islámské tradici“, in: WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha: Pragma, 2002. s. 7-33; „Islámská kniha mrtvých“, in: WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha: Pragma, 2002. s. 35-177.

² Srov. DENNY, Frederick. *Islám a muslimská obec*. Praha: Prostor, 2003; KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, 2003; HILLENBRANDOVÁ, Carole. *Islám. Historie, současnost a perspektivy*, Praha: Paseka, 2017; MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět*. Praha: Dingir, 2018.

Tato práce není pouze o povrchním popsání vlastností islámského nebe, ale jde spíše o hlubší proniknutí do jeho konceptu a významu pro věřící muslimy.

Díky zdrojům a interpretacím jsem se v bakalářské práci pokusila rozšířit pohled na bohatství a rozmanitost představ o ráji v islámské tradici.

Posmrtný život má v islámu zásadní roli stejně jako v mnoha dalších náboženstvích.³ Pro věřící muslimy je pozemské bytí pouhou přípravou na věčný život. Hlavní cíl je dosažení ráje a nebe. Představy o požitcích po smrti jsou pro vyznavače odměnou za spravedlivý a zbožný pozemský život. V koránu, posvátné knize islámu, nalezneme mnoho úryvků a veršů, které se týkají posmrtného života a popisu nebe. Dalším zdrojem o formování představ a detailů o nebi jsou hadíthy, které také zaznamenávají život a výroky proroka Muhammada.

Ráj je pro věřící muslimy vysoce ceněným místem, kde naleznou věčný klid, radost a blaho. Dosažením nebe je též spojení s bohem.

Víra v nebeský ráj je důležitou motivací k dodržování božích příkázání a ke konání dobra, protože odměna v podobě nebe je jen pro ty, kteří žili spravedlivě a zbožně. V ráji vyznavači víry naleznou zahrady s řekami, ovocem, nekonečným štěstím, ale také rozkoš, blaženost a luxus. Cílem věřících po smrti je dosažení ráje převážně kvůli spojení s bohem, a proto se muslimové snaží svůj život vést v harmonii s náboženskými naukami a praktikami.

Život mnoha muslimů formují a ovlivňují představy o posmrtném bytí. Islámské učení a tradice se nezabývá pouze nebem jako odměnou pro věřící, ale také peklem, což je místo trestu, utrpení a bolesti pro hříšníky, kteří odmítají boha.

Bakalářská práce je rozdělena do pěti kapitol a je složena z teoretické části. První kapitolu tvoří úvod, ve kterém představuji zaměření mé práce. Druhá kapitola se zabývá interpretací Islámské knihy mrtvých podle Helmuta Wenera. Třetí kapitola seznamuje s eschatologií, barzachem, mostem Sírat, vojevůdcem Mahdíem a pro muslimy důležitým soudným dnem. Čtvrtá kapitola

3 Srov. WERNER Helmut, „Smrt a onen svět v islámské tradici“, in: WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha: Pragma, 2002. s. 7-33; PAVLINCOVÁ, Helena – HORYNA, Břetislav (eds.), *Judaismus, křesťanství, islám*, Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2003, s. 505-656; FILIU, Jean-Pierre. *Apokalypsa v islámu*. Praha: Volvox Globator, 2011; OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha: Libri, 2009. A zde hesla: „Andělé (malá'ika)“, s. 17-19; „Antikrist (Dadždžál)“, s. 19-20; „Bájná místa“, s. 27; „Barzach“, s. 28; „Den posledního soudu (jawn ad-dín)“, s. 37-39; „Eschatologie“, s. 52-55; „Jádžúdz wa Mádžúdz (Gog a Magog)“, s. 96; „Konec světa“, s. 107-109; „Mahdí“, s. 120-121; „Máridové“, s. 124-126; „Peklo“, s. 154-157; „Ráj (džanna)“, s. 170-172; „Smrt a pohřební obřady“, s. 179-182; OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Atlas muslimských strašáků aneb Výbrané kapitoly z „mediálního islámu“*. Praha: Academia, 2014. A zde hesla: „Antikrist (ad-Dadždžál)“, s. 25-26; „Apokalypťika“, s. 27; „Eschatologie“, s. 53-54; „Mahdí“, s. 106; „Milenalismus“, s. 114.

pojednává o představách nebe a ráje, a také o andělech a smrti v islámské tradici. Pátá kapitola se věnuje peklu a trýznění hříšníků.⁴

Hlavní cíl a metodologie bakalářské práce

Cílem práce je pohled na zásadní představy o nebi v islámském náboženství, a to jakým způsobem tyto obrazy nebe formují víru, myšlení a život věřících muslimů.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na analýzu a porozumění muslimských představ o nebi podle zdrojů islámské tradice jako je korán, ale především na Islámskou knihu mrtvých. Zkoumáním těchto pramenů mi umožní lépe porozumět jaký obraz má islámské náboženství o ráji a jakým způsobem je tento koncept chápán a interpretován v různých směrech islámského myšlení.

V bakalářské práci se zamýšlím nad způsobem, jakým muslimové popisují nebe. Obraz nebe je důležitý pro hlubší porozumění jejich víry a spirituálních hodnot. Tento pohled odkrývá klíčové prvky muslimské víry, kterými jsou odměny, morální chování, důraz na věčný život a spojení s bohem. Výzkumnou otázkou, kterou si tedy pokládám zní: Jakým způsobem popisují muslimové nebe? Na tuto otázku si odpovím v samotném závěru bakalářské práce.

⁴ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 37-177.

2. Islámská kniha mrtvých podle Helmuta Wenera

Knihou, kterou se ve své práci zabývám vyšla tiskem s názvem „Mohamedánská eschatologie“ v roce 1872. Šlo o německý překlad arabského rukopisu uchovaného ve třech opisech v Lipsku, Drážďanech a v Londýně. Stáří a též autor tohoto výtisku není znám. Překlad pořídil rabín Maurice Wolff z Miedzyrzecze působící v Göteborgu. Na základě dochovaných rukopisů byla kniha vydána spisovatelem Helmutem Wernerem.

Obsahem této knihy jsou představy islámského náboženství o světě, který nastává po fyzické smrti, tibetské a egyptské texty stejného typu se nazývají „knihy mrtvých“. Obrazotvorně se popisuje, co duše prožívá při smrti, a též při posledním soudu ať už v pekle nebo v ráji. Muhammad se tímto tématem zabýval již od počátku svého vystoupení na veřejnost, a též o něm kázal. Vlastně by se dalo říct, že i v koránu jsou obsaženy otázky zabývající se posledním soudem.

Islámská kniha mrtvých nás seznamuje s prameny představ o onom světě.

Muhammadovo učení o onom světě je většinou spojováno se soudem, který stihne národy před koncem světa a přinese jim trest. Rozdílnost těchto Muhammadových výroků byla v tom, že menší část obyvatelstva a zároveň většina biblického lidu musela být podrobena soudu s trestem, kdežto ostatní lidstvo měl trest postihnout až při posledním soudu.

Muhammad používal pověst o trestu především v době svého pobytu v Mekce k potlačení moci svých protivníků. Srovnával se s Noem, s Lotem a s ostatními, tím že nevěřícím v Mekce prorokoval brzký zánik.

Před svým odchodem do Medíny uvažoval o možnosti, že přijde boží soud na Mekku, protože vůči němu zaujímala nepřátelský postoj, za něž měl přijít trest.

Další zdroj, který si představíme jsou hadíthy neboli zvyky, rčení a moudrosti proroka Muhammada, kterých je sepsáno na desetitisíce. Hadíthy se dají také definovat jako krátká vyprávění o prorokových slovech a činech, ze kterých vycházel neznámý autor Islámské knihy mrtvých. Původní dochování hadíthů bylo pouze ústní a skládá se ze dvou částí.⁵

První část je řetězec tradentů neboli *isnád*, která má zaručit pravdivost výpovědi a druhá část tvoří samotný příběh neboli *matn*. Nahromaděny byly až po Muhammadově smrti roku 632.

⁵ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 7-37.

Náboženství muslimů vychází z víry v jednoho boha, které je založené na základě zjevení stejně jako je to v křesťanství a v židovství. Přestože v Arábii bylo charakteristické mnohobožství, dokázal Muhammad dát tomuto obsahu náboženství nový základ, protože byl ovlivněn vírou, ve které byl Alláh považován za „nebeského boha“ jediného boha.

Kromě Alláha se také uctívali kmenoví bohové např. bůh domu nebo byly uctívány ženské bohyně al-Lát, al-Uzzá a Manát. Uctívání místních bohů bylo velmi hojné a důkazem byla četnost kázání Muhammada proti arabskému polyteismu obsažených v posvátné knize.

Na začátku svého kázání kolem roku 613 měl Muhammad zastánce mezi nejbližšími příbuznými, ke kterým patřila i jeho manželka Chadídža. Ostatní obyvatelé Mekky ho jednoznačně odmítali, protože svými zjeveními ohrožoval stávající náboženský řád, a také po Muhammadovi požadovali, aby přestal kázat proti bohům uctívaným v Mekce.

Muhammad předčítal sůry přátelům u Káby a při jednom takovém předčítání najednou vyslovoval tzv. satanské verše dochované v několika verzích

První verze: „*To jsou vznešení jeřábi. Lze doufat v jejich přímělu.*“⁶

Druhá verze: „*Jejich přímělu je Bohu milá.*“⁷

Třetí verze: „*V jejich přímělu lze doufat. Na takovou se nezapomíná.*“⁸

Jeřábi představují anděle, kteří se přimlouvají u boha. Naopak ostatní Muhammadovi stoupenci chápali jeho slova jako uznání třech hlavních bohů Mekky.⁹

Když Muhammad dočetl sůru, tak poklekl a pomodlil se, jeho stoupenci se vydali stejným směrem až na jednoho, což byl Muhammadův odpůrce, který se nezvládal sehnout, a proto na protest proti prorokovi vzal do ruky hlínu a nasypal mu ji na hlavu.¹⁰

⁶ WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 12.

⁷ WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 12.

⁸ WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 12.

⁹ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 7-37.

¹⁰ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 7-37.

Ostatní obyvatelé Mekky, ale Muhammadovi věřili a říkali:

„Víme, že Alláh usmrcuje a oživuje, tvoří a udržuje, ale naši bohové se u něho modlí za nás. Protože jsi jim umožnil uctívat vedle Alláha i je, připojíme se k sobě.“¹¹

V jiné verzi zase stálo, že Muhammadovi tyto verše našeptával satan, protože se lišily od učení koránu, a tím Muhammad nějakou dobu tzv. „satanova zjevení“ považoval za součást koránu.¹²

Prorok usiloval o smíření s Arabi, kteří stále vyznávali mnohobozství, i když už byla rozšířena víra v Alláha jakožto nejvyššího boha. Muhammadovi vyznavači, kteří byli vystěhováni z Mekky se doslechli o jeho smíření a v domnění, že je konec jejich pronásledování se vrátili zpět do Mekky.

Muhammad cítil, že je v těžké situaci, protože se začínal podobat lidem zajímavým se o místní kultu a jeho učení se přizpůsobovalo starému pohanství.

Po vzájemné dohodě Muhammada s obyvateli Mekky bylo jeho vyznavačům umožněné provádět bohoslužby ve svatyni bohyň. Jenže někteří Muhammadovi stoupenci na něj naléhali, aby se zřekl smířlivého postoje k polyteismu, protože velké množství prorokových vyznavačů byli zmateni z dvojího postoje vůči staré víře, a tak Muhammad na další návrhy kompromisu odpovídal slovy ze súry 109,1:

„Pověz: Nevěřící! Neuctívám to, co uctíváte vy, a vy neuctíváte to, co uctívám já. A neuctívámto, co jste dosud stále uctívali, a vy neuctíváte to, co uctívám já. Máte svoje náboženství a já mám své.“¹³

Předislámské náboženství se ještě vyznačovalo vírou v duchy, kteří byli pro lidi symbolem démonů z části pozemskými a z části nadpozemskými. Důkaz je uveden v súře 34,41:

„Vzývali duchy a většina z nich v ně věřila.“¹⁴

¹¹ WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 12.

¹² Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 7-33.

¹³ WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 13.

¹⁴ WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 14.

Dalšími nadpřirozenými bytostmi v islámské tradici bývají džinové, kteří jsou schopni navázat kontakt s lidmi a zároveň jsou schopni se lidí i zmocnit.

Jsou to noční tvorové, vyskytující se kdekoliv a s východem slunce mizí. Poslání Muhammada se týkalo džinů jako lidí, protože džinové existovali dobří a špatní stejně jako lidé bývají dobří a zlí. Hodní džinové byli věřící a řídili se koránem, zatímco ti zlí naslouchali ďáblu.¹⁵

Představy o onom světě se v Muhammadových výročí lišily od představ staro-arabského náboženství. Hlavním bodem odlišnosti bylo vzkříšení, protože ve starém náboženství tento pojem nebyl znám. Tak se Muhammad v této části svého učení u svých vrstevníků nedočkal velkého nadšení, protože si dělali legraci z toho, že by se jejich kosti jednou znovu probudily k životu.

Ve starých beduínských písních se zpívá, že smrtí vše končí a tato představa o úplném konci života slouží lidem jako výzva k užívání si života. Jedinou útěchou je fakt, že smrt postihne každého bez rozdílu.¹⁶

Mrtví dostávají vše možné na tzv. dalekou cestu, aby neměli třeba žízeň nebo jiné lidské potřeby jako v období života. Duchové mrtvých se obvykle objevují v ptačí podobě například v podobě sovy, která pěje truchlící píseň na náhrobním kameni tyto ptáci se zdržují na hřbitově jako džinové. Mrtvý slyší a vnímá truchlení svých blízkých, a poté co odejdou, tak k mrtvému přijdou dva andělé a udělají zkoušku skutků vykonaných během života, pokud zkouška dopadne špatně, tak přijde trest ještě v hrobě.

Islám stále věří, že duše mohou žít jako duchové. Zpráva o úmrtí znamenala, že příbuzní sypali prach na hlavu mrtvého, volali jeho jméno a vyslovovali přání „Nebud' daleko“. Smrt mimo domov oznamovali naříkající smuteční poslové.

Kremace u muslimů nebyla akceptována, protože být pohřben spálením se považovalo za těžký trest. Klasické pohřbení probíhalo až po tom, co příbuzní mrtvé tělo omyli vodou, do které přidali listy břečťanu, soli nebo kafru. Dále tělo nabalžamovali, a do pohřebního oblečení nasypali koření a bylinky.

Pohřbívání probíhalo blízko domu. Muslimové žijící v tábořistích přišli s nápadem, stavět společná pohřebiště pro příbuzné.

¹⁵ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 7-37.

¹⁶ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 15-28.

V Mekce probíhalo pohřbívání do země, ale v Medíně se pohřbívalo do skalních hrobek. Ukládání více mrtvých do jednoho hrobu se pokládalo za nevhodné.

Staří Arabové měli ve zvyku dávat do hrobu mrtvému jeho zbraně nebo zvíře pomocí, kterého se měl dostat na onen svět. Smutek za mrtvého se držel 7 dní od časného rána do večera převážně příbuznými ženami.¹⁷

Podle arabské kletby měly tyto ženy ve zvyku ustříhnout si vlasy, trhat si šaty, rozdírat si obličej a tělo do krve. Muži byli zdrženlivější, a jen si zkracovali vlasy, vousy a oděv.

V koránu se píše, že smrt je nevyhnutelná:

„Smrt vás zastihne, ať jste kdekoliv, i kdybyste se schovávali ve vysokých věžích.“ – „Bez vůle Boží nemůže nikdo zemřít, protože vůle Boží smrt předem určuje.“ – „Smrt je vstup do druhého stvoření.“ – „Není možné nám uniknout.“ – „Určili jsme vám všem smrt. Nic nám nebrání v tom, abychom vás nenahradili něčím stejnorodým a opět znovu nevytvořili způsobem, o němž ještě nic nevíte. Znáte přece první stvoření. Na druhé nechcete myslet?“¹⁸

Při úmrtí člena rodiny se předčítá súra 36, která pozůstalé a truchlící seznamuje se skutečnou podstatou člověka a mrtvému pomáhá si uvědomit, že zemřel, protože mrtvý vše slyší.

„Není žádný bůh mimo Boha a Muhammad je posel Boží“¹⁹

je tzv. šaháda neboli vyznání víry islámu, kterou přednášejí truchlící cestou ke hrobu. Toto vyznání je nápomocné pro mrtvého, když je vyslýchán anděli smrti. Munkar a Nakír jsou ti, kteří mrtvého podrobují výslechu ohledně víry a činů udělaných za života. Na základě odpovědí mrtvého, které budou uspokojivé anebo neuspokojivé, tak buď bude ovíván rajskými vůněmi a bude moci odpočívat v pokoji nebo bude potrestán strachem.

Co se děje v době mezi smrtí a vzkříšením?

To záleží na tom, kým mrtvý před smrtí byl. Duše proroků a vyvolených je přijata v nebi hned naopak duše mučedníků jsou uloženy do krků zelených ptáků v nebi. Duše obyčejných lidí by měla odpočívat v zemi a čekat na zvuk pozounu archanděla Isráfíla, což bývá ohlášením

¹⁷ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 7-37.

¹⁸ WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 20.

¹⁹ WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 21.

posledního soudu. Za to duším nevěřících a rouhačů je znemožněno odpočívat v hrobě v klidu a nejsou ani přijaty v nebi, ale nachází se v podzemní propasti, kde zažívají pekelné útrapy, které budou následovat po posledním soudu.²⁰

Před posledním soudem není dovolená vzájemná pomoc

„jedna duše nemůže udělat pro druhou ani to nejmenší, neboť každá duše má dost co dělat sama se sebou.“²¹

Zároveň jsou si před ním všichni rovni a nikdo si nemůže myslet, že je předurčen k blaženosti. Rozhodujícím faktorem jsou vykonané skutky dobré i špatné, které se poté převažují. Po vynesení rozsudku musí každá duše projít po mostě Sírát, který je tenčí než vlásek a ostřejší než břitva. Dobří lidé most rychle projdou, ale zlí se zřítí dolů. Pro muslimy je důležité, jakým způsobem zemřou, protože smrt za šíření a obranu víry je zárukou vstupu do ráje.

Rajské přírodě se věnuje též Alí, který provázel proroka už od počátků jeho náboženské mise, pomáhal mu například při útěku z Mekky, vedl muslimská vojska do prvních bitev na Arabském poloostrově.²²

Byli bratřenci a zároveň si Alí vzal za ženu Muhammadovu dceru Fátimu. Po tchánově smrti měl tedy značné nároky na vůdcovství obce věřících, ale ustoupil a uznal volbu obou následujících chalífů. Byl osobně značně nerozhodný a asi i nepříliš ctižádostivý. Po několika vojenských a diplomatických porážkách byl roku 661 v Kúfě zavražděn.²³

Přesto, že byl Alí Ibn Abí Tálíb především politik a bojovník, z titulu blízkého příbuzného Muhammada a funkce chalífy mají pro věřící muslimy význam i jeho věroučné názory.

V Islámské knize mrtvých jsou o ráji citováni nebo parafrázováni i jiní autoři samozřejmě vedle výroků proroka Muhammada.²⁴

²⁰ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 7-37.

²¹ WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 24.

²² Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 21-37.

²³ NASR, Seyyed Hossein. 'Alī and the first caliphs. *Britannica.com* [online]. Chicago: The Britannica Group, 2023 [cit. 2023-08-31]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Ali-Muslim-caliph/Ali-and-the-first-caliphs>

²⁴ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 7-37.

2.1 Korán

Korán, posvátné písmo islámu, je základní arabskou knihou muslimů na celém světě. Korán v arabštině znamená doslovně čtení nebo zvěstování. Tento posvátný text je rozdělen do 114 kapitol neboli súr. Zahrnuje etické principy, náboženské praktiky, zákony týkající se rodiny, ekonomiky, také soudní a trestní zákony. V koránu jsou také obsaženy básně, modlitby a příběhy o prorocích, což dává muslimům vhled do náboženské historie. Korán je považován za základ víry, morálních hodnot a etických norem muslimů. Jeho studium a interpretace je důležitým aspektem islámského vzdělání.²⁵

Súry jsou různě dlouhé a dají se rozdělit na dvě období prorokova života. Nejsou chronologicky seřazené, ale byly sestavovány podle délky a až poté byly pojmenovány. První skupina súr je z doby, kdy Muhammad pobýval v Mekce před hidžrou neboli odchodem do Medíny v roce 622. Druhou skupinou jsou tzv. medínské súry. Mekkánské súry jsou krátké a zpravidla zařazené na konec koránu, ale nemusí to být pravidlem. Zabývají se posledním soudem, problematikou arabského polyteismu, vyrovnávají se s odpůrci Muhammada a podtrhují jedinečnost Alláha. Naopak súry medínské jsou dlouhé a zaměřují se především na právní otázky biblických témat.²⁶

SÚRA 112 UPŘÍMNOST VÍRY z prvního mekkánského období:

1 *Ve jménu boha milosrdného, slitovného.* Rci: „On Bůh je jedinečný,

2 Bůh sám o sobě věčný.

3 Neplodil a nebyl zplozen

4 a není nikoho, kdo je mu roven.“²⁷

²⁵ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 7-37.

²⁶ Srov. HRBEK, Ivan. *Korán*. Praha. Academia. 2000. s. 46-88.

²⁷ HRBEK, Ivan. *Korán*. Praha. Academia. 2000. s.160.

3. Eschatologie

Eschatologie v islámu se týká nauk o posledních časech, konečném soudu a osudu lidských duší. Islám učí, že v soudný den známém jako „Jawm al-qijáma“ budou všichni mrtví vzkříšeni. V tomto dni budou lidé souzeni podle svých činů, a to na základě záznamů svých dobrých a špatných skutků. Bůh bude každému člověku předkládat tyto záznamy a podle nich rozhodne o jejich osudu. Podstatnými koncepty islámské eschatologie jsou ráj (džannah) a peklo (džahannam). Ráj je místem blaženosti, kde spravedliví budou odměněni za své dobré činy, zatímco peklo je místem trestu pro hříšníky, kteří odmítli boží zákony.

V soudný den budou lidé převedeni přes most Sírat, který je tenký a ostrý. Ti, kteří vedli spravedlivý život, budou schopni tuto cestu bezpečně přejít, zatímco hříšníci mohou spadnout do pekla. Prorok Muhammad bude mít právo na přímluvu (šafá'a) u boha, aby pomohl svým následovníkům.

Věří se také, že přijde Mahdí, očekávaný spasitel, který obnoví spravedlnost a správné náboženství. Toto období je známo jako Mahdího epocha. Soudný den bude dnem, kdy se lidé budou podrobovat trestům nebo budou žít v klidu v barzachu, což je mezistupeň mezi smrtí a vzkříšením.²⁸

Islám zdůrazňuje tawhid, víru v jednoho boha, a také širk, což znamená přisuzování partnerů bohu neboli pohanství, a to je považováno za vážný hřích. Odpouštění a pokání jsou klíčové, protože bůh je milosrdný a odpuštění je dostupné těm, kteří opravdu litují svých hříchů. V islámské eschatologii existuje také víra v džiny, nadpřirozené bytosti, které budou souzeny podobně jako lidé. Bůh je chápán jako milosrdný a zároveň spravedlivě soudí lidi podle jejich vykonaných skutků.

Celkově je islámská eschatologie hluboce zakotvena v náboženské víře a tradici, ovlivňuje život věřících muslimů a formuje jejich přesvědčení o životě po smrti a konečném soudu.²⁹

3.1 Barzach

Barzach je myšlenka v islámské eschatologii, která označuje mezistupeň mezi smrtí a vzkříšením v den soudného dne. Toto období je vnímáno jako čas, kdy duše zesnulých prochází

²⁸ Srov. KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha. Vyšehrad. 2003. s. 82-91.

²⁹ Srov. HRBEK, Ivan. *Korán*. Praha. Academia. 2000. s. 40-86.

mezi světem pozemským a duchovním oddělena od fyzických těl. Barzach pochází z arabského slova „zástupce nebo mezistupeň“ tzv. mezera mezi dvěma světy.

Podle islámské tradice jsou duše umírajících osob přivedeny do barzachu, kde jsou podrobeny hodnocení svých činů v pozemském životě. Duše, které vedly spravedlivý život ctily boží přikázání jsou v barzachu v pokoji a blaženosti, ale duše hříšníků jsou podrobeny trestům nebo utrpení podle jejich zločinů. Duše v barzachu jsou odděleny od svých tělesných schránek a žijí v duchovním stavu. Očekává se, že v den soudného dne budou vzkříšeny a znovu spojeny se svými těly pro konečný soud a následný osud v ráji nebo v pekle v závislosti na svých činech.

Barzach je chápán jako místo, kde duše mohou najít dočasný klid a pokoj, než budou souzeny za své činy. Věřící muslimové se modlí za duše zesnulých, aby jim bylo v barzachu ulehčeno a aby našly milost u boha. Barzach je důležitým prvkem v islámské eschatologii, který pomáhá věřícím porozumět přechodu duší mezi světy a očekávání na konečný soud.³⁰

3.2 Most Sírat

Sírat je most, který má v islámské eschatologii významnou roli jako symbolická zkouška, kterou musí projít všichni lidé po smrti. Tato zkouška je klíčovým momentem na cestě věřících k bohu. Most je úzký, kluzký a ostrý jako ostří meče. Představuje náročný a nebezpečný přechod. Věřící muslimové žijící spravedlivým životem v souladu s islámskými učením mají naději projít Sírat snadno a dosáhnout tak ráje. Lidé žijící nezbožně, kteří se neřídili božími přikázáními mají při překonávání mostu vážné potíže.

Most Sírat lze chápat jako symbol boží spravedlnosti a odměny za spravedlivý život. Pro muslimy představuje fyzickou, ale i duchovní zkoušku hodnotící oddanost, víru a morální chování.³¹

³⁰ Srov. OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Smrt, hroby a záhrobí v islámu*. Praha. Academia. 2015. s. 104-105.

³¹ Srov. KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha. Vyšehrad. 2003. s. 78-81.

3.3 Mahdí

Mahdí je klíčovou postavou islámské eschatologie, protože je očekávaným spasitelem, který má přinést spravedlnost a harmonii na konci časů.

Dle islámské víry je Mahdí vychován bohem, aby přivedl lidskou společnost k duchovní dokonalosti. Jeho příchod je spojen s konečným soudem a obnovou spravedlnosti ve světě. Pro věřící je Mahdí symbolem naděje a očekávání lepší budoucnosti.

Věří se, že svým příchodem ukončí nespravedlnost a utrpení, obnoví morální hodnoty a přivede světlo do temnoty. Někteří muslimové jsou přesvědčeni, o tom že Mahdí už je na světě, ale že je ukryt bohem a objeví se ve vhodný okamžik, aby vedl lidstvo ke spravedlnosti a míru. Mahdí je často spojován s eschatologickými představami o apokalypse, která předznamenává konec světa a soud nad lidskou rasou.³²

3.4 Soudný den

Soudný den je dnem, kdy budou všichni mrtví lidé oživeni neboli vzkříšeni k poslednímu soudu svých dobrých i špatných skutků bez ohledu na jejich sociální status.

Samotný obraz soudného dne v islámu je velmi silný, posiluje morální zodpovědnost jednotlivce a společnosti jako celku. Věřící jsou motivováni ke správnému jednání, k pomoci potřebným a k dodržování spravedlnosti, protože na základě těchto skutků budou následně souzeni. Soudný den je spojován s pojmem „šefá‘a“ tzv. přímlyva nebo prostřednictví. Věřící jsou přesvědčeni, že prorok Muhammad bude mít právo přímlyvy k bohu v den soudného dne. Tato přímlyva má být žádostí a prosbou o milosrdenství a o odpuštění následovníků Muhammada.

Víra v soudný den vede věřící k poslušnosti vůči božím příkázáním, ke spravedlivému chování vůči lidem a k úsilí o duchovní růst. Tato víra také posiluje pocit odpovědnosti vůči společnosti a zdůrazňuje význam soucitu a lásky k bližnímu. V islámské víře je soudný den posledním cílem a motivací ke zbožnému a spravedlivému životu.³³

³² Srov. OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha. Libri. 2009. s. 37-39.

³³ Srov. OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Smrt, hroby a záhrobí v islámu*. Praha. Academia. 2015. s. 99.

4. Nebeský ráj

Nebi, ráji neboli Edenu, jímž se zde zabývám, věnuje Islámská kniha mrtvých poměrně malý prostor. Z celkových 49 kapitol knihy se o tomto tématu píše pouze v pěti z nich, a to v kapitolách „O rajských zahradách“, „O dvorech v ráji“, „O stromech v ráji“, „O huriskách“, „O obyvatelích ráje“.

Naopak kapitol určených k popisu pekla je v knize deset. Zatímco jednotlivým pekelným trestům dává Islámská kniha mrtvých samostatné kapitoly, rajské blaženosti si musí vystačit s pouhými odstavci v rámci několika málo kapitol. Odstrašující zmínky o pekle a pozitivně motivující popis nebe odpovídá tomu, jak o tématu informuje korán, ve kterém se o rajské zahradě, Edenu věnuje jen několik málo súr z celkových 114.

Z koránu a také z hadíthů dále vychází popis posmrtného života spasených, o který se opírá Islámská kniha mrtvých. Využívá nejen náboženské výroky Muhammada v koránu, ale i názory islámských myslitelů.

V nebi budou podle Islámské knihy mrtvých žít vedle vzkříšených věřících též bytosti jiné než lidské povahy. Mohou to být jednak krásné ženy, mladíci a služební k potěše a obsluze věřících, ale mohou to být i zvířata.

Stejně jako v jiných monoteistických náboženstvích je i v islámu dána duše spolu se svobodnou vůlí pouze lidem. Jen ti si mohou svými činy vysloužit peklo či ráj. Přesto Islámská kniha mrtvých předpokládá vstup do nebe pro některé skupiny zvířat. Jedná se například o jízdny zvířata věřících. Už předtím, než začne vzkříšení a poslední soud bude k novému životu probuzen prorok Muhammad a archandělé mu přivedou jeho koně Buráka na němž vjede do ráje. Zázračný kůň Burák má lidskou hlavu, křídla a je tedy úplně prvním tvorem, který je vzkříšen před příchodem soudu.³⁴

V islámské víře se rozlišuje pojem nebe a ráje. Jedná se však o dvě související oblasti, protože ráj je nejvyšším stupněm nebe. Ráj je sídlem pro spravedlivé duše a nejoddanější věřící. Nebe představuje vesmíry, kterých je celkem osm a byly stvořeny Alláhem. Nad osmým vesmírem sídlí stvořitel.³⁵

³⁴ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 104–105.

³⁵ Srov. OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha. Libri. 2009. s. 170-173.

V muslimských představách bývá nebe místem, kde jsou věřící odměňováni za své dobré skutky a za svou oddanost Alláhovi.

Nebe je popisováno jako krásné až překrásné místo plné nekonečné blaženosti a pohody. Podle islámské víry by nebe mělo mít osm nebeských bran vedoucích do nebeských dvorů a každá tato brána by měla být chráněna strážci.

Na první bráně se nachází nápis: *Není žádný bůh mimo Boha a Muhammad je jeho prorok.*³⁶

Jedná se o dvůr pro proroky, pro posly boží a pro mučedníky. Hlavně by nebe mělo být místem setkávání se s proroky a mučedníky. Vesmír je rozdělen do nebeských sfér a každá má svůj smysl a funkci. Islámská kosmologie je spjata s náboženským významem. Jejím základem je představa, že nebeské vrstvy, kterých je devět mají jedinečný účel.

První nebeská sféra Al-Illiyun má nejvyšší úroveň a je místem, kde se zaznamenávají činy věřících, a také se tam uchovávají jejich dobré skutky.

Druhá nebeská sféra Al-Malakut je spojena s anděly a duchovními bytostmi a je místem, kde se odehrávají duchovní události a kde sídlí andělé.

Třetí nebeská sféra Al-Marfu'a je místem, kde se proroci seznamují s božským poselstvím, je tedy spojena s proroky a s božími posly.

Čtvrtá nebeská sféra Al-Jannat neboli ráj, což je odměna pro věřící, kteří žili spravedlivým životem podle islámské tradice.

Pátá nebeská sféra Al-Hutama je místem pekla a trestu, kde jsou uchovávány záznamy o hříšnících a o jejich nespravedlivých činech.

Šestá nebeská sféra Al-Maqam al-Mahmud místo, kde se bude konat soudný den.

Sedmá nebeská sféra Al-Masjid al-Aqsa má spojení s Mekkou a tím je považována za posvátné místo modliteb.

Také osmá nebeská sféra Al-Masjid al-Haram je posvátným místem modliteb zahrnující Kábu, ke které se muslimové obrací během svých modliteb. Al-Masjid al-Awwal je devátou nebeskou sférou neboli dalším posvátným místem modliteb, ve kterém je zachováváno božské poselství, a také souvisí s Mekkou.³⁷

³⁶ WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 167.

³⁷ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 161-175.

Tato hierarchie nebeských sfér v islámské tradici symbolizuje víru v božskou spravedlnost, odměnu a trest podle lidských činů, a zároveň zdůrazňuje posvátnost určitých míst a spojení s proroky a s anděly.³⁸

Ráj byl stvořen bohem v určený den pro věřící, kteří budou odměněni za své dobré skutky za svého života. V den vzkříšení dojde ke změně všeho v rajske zahrady, které mají okolo sto úrovní a přechod mezi jednotlivými stupni může trvat až 500 let. V ráji je existence většího množství různorodých řek a také tam jsou stromy, na kterých zraje šťavnaté ovoce třeba granátová jablka.

Ráj obývají tzv. čisté manželky okrášleny perlami a hyacinty, které svůj zájem soustředují jen na své manžely. Velkého zájmu se dostává čtyřem řekám pramenícím v ráji a tekoucím podél zelených luk. Poskytují hojnou vodu a velké množství božských požehnání.

Al kawthar je řeka Muhammadova, protože je spojována s jeho posledním proroctvím. Tuto řeku měl prorok od boha jako odměnu za své služby. Pro muslimy je řeka al kawthar symbolem nebeské odměny a božské milosti a zároveň je zdrojem nejčistší vody bílé barvy a sladké chuti jakou lidé ještě nepili. Druhou řekou je al salsabil s vodou chladnou a osvěžující. Další je al furat neboli Eufrat, která teče až na zem, kde je jednou z nejdůležitějších. Poslední řekou je al jayhan neboli amu darya, která též teče na zem, kde se setkává s al furat.

Alláh prozradil Muhammadovi, že kdo na něj myslí a oslovuje ho s čistým srdcem se slovy:

Ve jménu Boha milosrdného³⁹, tak tomu bůh umožní pít z řek ráje.

V sobotu se lidé napijí vody, v neděli se napijí medu, v pondělí se napijí mléka a v úterý se napijí vína.

Dalším důležitým symbolem ráje jsou stromy. Těmto stromům neusychají větve, neopadávají jim listy a ani jim nemizí datle. Největší strom se nazývá Túba. Kořeny má z perel, kmen má z milosrdenství, větve má z chryzolitů a listy jsou ze zeleného hedvábí. Větve tohoto stromu jsou tak velké a rozsáhlé, že vrhají stín skoro do všech koutů ráje a ochraňují každého, kdo vejde do jeho stínu. Strom je obohacen ovocem, po kterém touží duše a zároveň potěší zrak.⁴⁰

³⁸ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 60-61.

³⁹ Srov. OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha. Libri. 2009. s. 170-171.

⁴⁰ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 166-175.

Túba je zdrojem nádhery a blahobytu také je spojován se štedrostí a odpuštěním. Ten, kdo vkročí do ráje věří, že bude přizván k ochutnání ovoce ze stromu. V okamžiku posledního soudu bude pro spravedlivé odměnou pozván ke stolu pod Túbou.⁴¹

Ráj také obývají hurisky, což jsou krásné a dokonalé panny stvořené bohem. Obličej mají ze čtyř barev, a to bílé, zelené, žluté, červené, tělo ze šafránu, pižma, ambry, kafru a vlasy z hřebíčku.⁴²

Kdo se tedy pod označením huriska skrývá?

Hurisky byly vyrobeny pro muže, kteří dosáhli ráje k péči o jejich blaho.

Každá tato panna má na své hrudi jméno svého manžela a slova:

*„Kdo si přeje vyrovnat se mi, ať je poslušný vůči svému pánu“.*⁴³

V islámské víře jsou hurisky popisovány jako nádherné bytosti s velkýma očima a mladistvou krásou, které věřícím mužům slouží jako odměna za jejich zbožnost v životě. „rajské dívky“, bytosti stvořené ze světla, jež v obecném povědomí nemuslimských zemí zprofanovaly sexuální souvislosti jejich mytologické existence. Huriskám Islámská kniha mrtvých věnuje zvláštní kapitolu a zmiňuje je v některých dalších. Z toho plyne, že styk s nimi považovala muslimská tradice za jeden z nejpodstatnějších prvků přitažlivosti posmrtných odměn.⁴⁴

Z uvedených popisů též pozorujeme, jakou váhu přikládali muslimové vizuálnímu a čichovému vjemu. Zdůraznění koření a voňavek z nichž je tělo hurisky stvořeno ovšem souvisí nejen s vůněmi, ale i s oblibou těchto surovin. Mají tedy podobný druhotný význam jako výčet šperků kráslicích tělo hurisky, kdy jde o zdůraznění luxusu, v němž bude věřící v nebi existovat.⁴⁵

Hurisky mají k dispozici lehátka a podušky, na kterých odpočívají také jejich společnice, které mají své služebné. Ve výčtu odpočívadel, podušek a společnic se pracuje se symbolickou číslovkou sedmdesát nebo s jejími násobky. Ony společnice nejsou příliš definované, Islámská kniha mrtvých je označuje prostě jako ženy, nebo „manželky“, což je ale také pojem, vyhrazený huriskám.⁴⁶

⁴¹ Srov. AL-KISÁÍ, Abú al-Hasan, *Kniha o počiatku a konci a rozpravania o prorokoch*. Bratislava. Tatran. 1980. s. 38-54.

⁴² Srov. DENNY, Frederick. *Islám a muslimská obec*. Praha: Prostor. 2003. s. 72-108.

⁴³ WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 174.

⁴⁴ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 173-175.

⁴⁵ Srov. OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha. Libri. 2009. s. 170-175.

⁴⁶ Srov. Srov. HRBEK, Ivan. *Korán*. Praha. Academia. 2000. s. 9-105.

Lze se domnívat, že původně šlo o jeden typ bytostí, ovšem časem někoho napadlo, že bude-li se život věřícího v nebi podobat životu mocných na zemi, byť v nekonečně kvalitnější podobě, musí mít jejich rajske manželky svou ženskou družinu, tak jak ji mají urozené dámy v reálném světě. Tak do představ o posmrtném životě blažených vnikly tyto společnice a služebné.

Dalším typem rajske bytostí jsou andělé. V nebi se s nimi věřící nesetkají nijak často, neboť hlavním údělem andělů je chválení boha, a proto se zdržují převážně u jeho trůnu.⁴⁷

Nebe je pro věřící významným symbolem spravedlnosti, který nabádá ke spravedlivému životu na zemi. Pro muslimy nebe představuje odměnu a odraz boží spravedlnosti pro věřící, kteří dodržují boží přikázání a hodnoty. Ti, kteří dodržují etická pravidla a jsou spravedliví ve svých mezilidských vztazích, tak je jim přislíben vstup do nebeského ráje. Tato odměna nebeského ráje je zdůrazněním toho, že spravedlnost je klíčovou hodnotu islámské nauky. Boží spravedlnost zajistí férové rozdělení odměn a trestů na základě posledního soudu.⁴⁸

Víra v poslední soud, na kterém budou souzeni všichni jednotlivci podle svých činů a skutků podtrhuje nebe jako místo boží a nesporně spravedlivé.

Nebe také symbolizuje boží laskavost a odpuštění. Věřící jsou přesvědčeni, že bůh v nebi odpouští hříchy těm, kteří upřímně litují svých činů a obrátí se k bohu. Spravedlnost není spojena pouze s trestem, ale i s boží milosrdností, laskavostí a schopností odpouštět. Nebe je místem bez bolesti, strachu a utrpení. Obyvatelé nebe budou žít v dokonalém pokoji a harmonii, budou obklopeni překrásnými zahradami a řekami, budou mít krásné paláce, a také budou mít možnost se setkávat s proroky.⁴⁹

V islámské tradici nebe představuje místo dokonalé blaženosti, radosti, pokoje a lásky, kde spravedliví budou v naprostém štěstí a spokojenosti ve společnosti boha, proroků a dalších věřících.⁵⁰

⁴⁷ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 161-175.

⁴⁸ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 159-175.

⁴⁹ Srov. HRBEK, Ivan. *Korán*. Praha. Academia. 2000. s. 9-105.

⁵⁰ Srov. OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha. Libri. 2009. s. 170-178.

4.1 Andělé a smrt

Bohem byli stvořeni čtyři archandělé, a to Isráfil, Michael, Gabriel a Azraíl. Archanděl Gabriel byl pověřen vedením zjevení a vedením božích poslů, archanděl Michael byl pánem deště a potravin, archanděl Azraíl byl pánem duchů a archanděl Isráfil byl pověřen troubením na pozoun v den soudů. Bůh byl Isráfilem žádán o různé vlády, ve kterých mu bylo vždy vyhověno. Tito andělé jsou bohu blízko a jsou nositeli trůnu a ušlechtilými písaři. Všichni velebí boha až do dne vzkříšení.

Duši muslima oddělí od těla archanděl Azraíl, jež byl pánem nad smrtí. V islámské tradici bývá Azraíl zobrazován se dvěma očima, přičemž jedno se nachází na tváři a druhé na šíji. Příchodem anděla smrti a jeho pomocníků, jsou hříšné duše vyděšené se škaredými výrazy. Naopak duše dobré mají hezkou podobu, aby byly poznány anděly a zároveň také uklidněny. Duše stoupá vzhůru skrze vesmíry bez ohledu na její povahu. Při stoupaní duše věřící ke stvořiteli jsou okolo shromážděny andělé. Duchovní bytosti poté duše uklidňují a nazývají je krásnými jmény. Bůh následně přikáže donést knihu skutků, která je vytvářena během pozemského života věřícího a má ji uloženou blízko sebe. Pak je duše vrácena zpět do těla, přičemž zbožná duše je oblečena do krásného, čistého oblečení, ale duše hříšná má k dispozici jen zapáchající roucho.⁵¹

Velikost, síla i podoba anděla smrti by měla být stejná jako Isráfilova. Na přání boha se vládcem nad smrtí stal Azraíl. Andělovi vládnoucímu nad smrtí byla dána síla nebes, aby se mohl správně zmocnit smrti. Azraíl se jí chopil a držel smrt v ruce. Azraíl sbíral duše a přenášel je do posmrtného života, protože jeho úlohou bylo oddělit duši od těla v okamžiku smrti a vzít si ji s sebou. Při smrti se Azraíl přibližuje k duši umírajícího člověka, pokud se jedná o duši věřící, tak setkání bývá příjemným zážitkem, ale pokud se jedná o duši žijící hříšným životem, tak bývá zážitek bolestný.⁵²

Ridwan je andělem, který je v islámské víře důležitý, protože jeho úlohou je strážit ráj a zároveň je také hlídačem rajske brány. Ridwan ochraňuje ráj před hříšníky, kteří tam nesmí vstoupit bez božího svolení. Tento anděl představuje symbol boží milosti a přízně, který zprostředkuje shledání lidí s bohem.⁵³

⁵¹ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 39.

⁵² Srov. OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha. Libri. 2009. s. 46-50.

⁵³ Srov. BERÁNEK, Ondřej., OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Islámský stát: Blízký východ na konci časů*. Praha. Academia. 2016. s. 26-151.

Když bůh stvořil smrt nezapomněl ji od živých tvorů oddělit miliony přehrad. Smrt musela být připoutána dlouhými sedmdesáti tisíci řetězy, protože její síla byla větší než země a než nebe. Žádný z andělů se k ní nepřibližoval, protože netušili, kde se vyskytuje pouze byl slyšet hlas, o kterém se nevědělo, komu patří.

Bůh dovolil, aby v nebesích alespoň jednou bylo slyšet volání smrti, a tak smrt zvolala:

„Já jsem smrt, která odlučuje přítele od nepřítele, já jsem smrt, která odděluje muže od ženy, manžela od manželky, já jsem smrt, která odtrhává dcery od matek, syny od otců a bratry od sester. Já jsem smrt, která zdolává silné lidi, plní hroby, vyprazdňuje domy a zámky. Já jsem smrt, která vás odvede, i kdybyste na ni čekali ve vysokých věžích a neexistuje žádný tvor, který mě nepozná.“⁵⁴

Smrt s rozepnutými křídly a otevřenými očmi přelétla nad anděly, kterým pohled na smrt přivodí stav mdlob, ve kterém zůstanou tisíc let. Když se andělé probudí ze svého stavu mdlob, myslí si, že smrt je nejmocnějším tvorem, kterého kdy bůh stvořil. Stvořitel byl je a vždy bude mocnější než smrt i přesto, že smrt jednou pozná každý žijící tvor. Před člověka, ke kterému je smrt vyslána se objeví ve své viditelné podobě. V tu chvíli smrt člověku oznámí, že ho odvede ze světa, a že si s sebou vezme jeho duši.⁵⁵

Kdy nastane hodina smrti?

Záznam o nemoci a smrti člověka má anděl smrti k dispozici, ale v jakém stavu a podobě se bude moci chopit jeho ducha ví jen bůh. O tom, že nastal čas právě pro anděla smrti je zřejmé z božího znamení, a také spadlým listem se jménem zemřelého ze stromu pod horním trůnem božím. Z tradice vychází, že tento strom byl stvořen bohem. Na stromě je tolik listů, kolik je na zemi tvorů. Pokud se lidský život na zemi přibližuje ke svému konci, tak Azraílovi spadne list ze stromu do klína. Tento skutek značí, že člověku na zemi zbývá ještě čtyřicet dní života. Azraíl navštíví člověka, kterého list mu spadl do klína a ujme se jeho duše, což znamená, že v nebi už je považován za mrtvého.⁵⁶

V islámské eschatologii jsou dalšími důležitými anděly Munkar a Nakír, kteří přichází do hrobu každého zemřelého člověka. Jejich úkolem je zemřelého vyzpovídat a posoudit jeho činy.⁵⁷

⁵⁴ WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 46.

⁵⁵ Srov. OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha. Libri. 2009. s. 47-49.

⁵⁶ Srov. KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha. Vyšehrad. 2003. s. 28-114.

⁵⁷ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 43-53.

Zemřelému pokládají tři zásadní otázky za prvé:

„*Kdo je tvůj Pán?*“, za druhé: „*Kdo je tvůj Prorok?*“ a za třetí: „*Jaká je tvá víra?*“⁵⁸

Odpovědi na tyto klíčové otázky zní:

„*Mým pánem je Bůh mým prorokem je Muhammad posel boží mým náboženstvím je islám.*“⁵⁹

Tyto otázky prověřují, zda zemřelý byl zbožný a zda je hoden boží milosti. Věřící zemřelý, který byl schopen odpovědět na otázky v souladu islámského učení, tak bude mít v hrobě klid a mír, protože Munkar a Nakír potvrdí jeho zbožnost. Naopak zemřelý nevěřící a žijící hříšně nebude schopen odpovědět na otázky, a proto se jeho duše stane zmatenou a tito andělé budou zemřelého trestat za jeho hříchy. Munkar a Nakír mají klíčovou roli v muslimské víře a jejich výsledky je prvním krokem před samotným soudným dnem.⁶⁰

Podle některých náboženských interpretací není andělům dána přímá pravomoc prosit u boha za hříšníky, aby se předešlo možnému odvrácení věřících od přímého spojení s bohem při jejich modlitbách. Muhammadovo učení klade důraz na individuální zodpovědnost každého člověka za vlastní činy před bohem a odmítá možnost, že by přimluvy andělů nebo lidí zmírnily tuto odpovědnost.⁶¹

4.2 Vznešení zapisovatelé

V islámské tradici se objevuje myšlenka vznešených zapisovatelů, kteří jsou považováni za andělské bytosti, jež mají důležitou úlohu při zaznamenávání skutků lidí. O těchto zapisovatelích se zmiňuje korán i další interpretace zabývající se islámským náboženstvím. V posvátných textech o islámu se uvádí, že vznešení písaři stojí po boku člověka během celého jeho života. Jejich úlohou je zapisovat dobré i špatné skutky vykonané lidmi. Detailně se zapisují všechna slova, činy, myšlenky, a dokonce i úmysly člověka. Kniha, do které se zaznamenávají dobré i špatné činy poslouží jako důkazní materiál v den posledního soudu. Tyto důkazy v záznamové knize budou rozhodujícím faktorem pro odměnu nebo trest v posmrtném životě.⁶²

⁵⁸ WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 76.

⁵⁹ WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 76.

⁶⁰ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 43-53.

⁶¹ Srov. KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha. Vyšehrad. 2003. s. 82-91.

⁶² Srov. AN-NAWAWÍ, Jahjá. *Zahrady spravedlivých*. Praha. AMS. 2008. s. 38-42.

Důležité je zmínit, že i přes pečlivé zapisování všech činů člověka, písaři nezasahují do lidské svobody a volby. Islámské učení zdůrazňuje důležitost žít morálně, spravedlivě a ctít boží zákony a přikázání. Člověk má možnost ovlivnit obsah záznamové knihy svými činy a rozhodnutími.⁶³

Tradice islámu podtrhuje myšlenku odpuštění a milosti, což znamená, že pokání, lítost a snaha o nápravu mohou mít vliv na konečný výsledek v posmrtném životě.⁶⁴

⁶³ Srov. AN-NAWAWÍ, Jahjá. *Zahrady spravedlivých*. Praha. AMS. 2008. s. 67-84.

⁶⁴ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 86-87.

5. Peklo

V islámské tradici peklo neboli džahannam, a také jáma je místem pro ty, jež odmítají věřit v boha a neuposlechnou jeho příkázání. Pro nevěřící a hříšníky po smrti čeká v pekle extrémní utrpení a bolest. Peklo obsahuje různé úrovně utrpení připravené pro hříšníky odvrácené od muslimského náboženství. Hříchy, které vedou zemřelého do pekla jsou například nevíra a neúcta k bohu, násilí, lhaní atd.⁶⁵

Peklo je složené ze sedmi sfér a zároveň ze sedmi pekelných bran. Tyto sféry neboli pekelné úrovně jsou rozděleny podle závažnosti hříchů v souvislosti s odpovídajícím trestem za ně.⁶⁶

První sféra se nazývá Džahannam, která je určena pro nevěřící a faraonovu rodinu. Tato sféra neumožňuje vykoupení, a tak nevěřící budou navždy v pekelném trýznění.

Druhá sféra se nazývá Lazá, která je určena pro modloslužebníky – polyteisty. Z této sféry také není možnost vykoupení.

Třetí sféra se nazývá al – Hutama, která je určena pro apokalyptické národy a bezbožníky.

Čtvrtá sféra se nazývá as – S'áir je určena pro satany, ďábly a čerty.

Pátá sféra se nazývá Saqar je určena hříšníkům, kteří byli nečestní a nemodlili se.

Šestá sféra se nazývá al – Džahím, která je určena židům, křesťanům, vyznavačům ohně neboli lidé uctívající zoroastrismus.

Sedmá sféra je poslední pekelnou a nazývá se al – Hawijá též známá jako jáma, propast je určena pro pokrytce a pro hříšníky, kteří neučinili pokání. Jedná se o nejhlubší a nejbolestivější část pekla.⁶⁷

Vstupem do pekelných sfér jsou brány, i když jejich přesný počet není v koránu uveden, tak v hadíthech jsou zmínky o sedmi bránách, ke kterým patří i pekelná stráž označována jako zabánija. Tito strážci jsou pověřeni dohledem nad peklem a nad potrestáním vinných a nespravedlivých.⁶⁸

⁶⁵ Srov. HRBEK, Ivan. *Korán*. Praha. Academia. 2000. s. 17-21.

⁶⁶ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 54-85.

⁶⁷ Srov. KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha. Vyšehrad. 2003. s. 47-86.

⁶⁸ Srov. OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha. Libri. 2009. s. 154-157.

Lidem se v pekelné jámě dostává různých trestů na základě hříchů učiněných za pozemského života.⁶⁹

Peklo je vlastně místem trestů na onom světě. Jeho obrazy jsou spjaty s plameny, hnijící a vroucí vodou a také stromem zaqqúm. Peklo nepředstavuje jen místo utrpení, ale i strašlivého tvora, který bude v den posledního soudu děsit nevěřící a hříšníky. V koránu není jednoznačně uvedené, zda utrpení v pekle bude věčné, ale spíše jsou naznačeny dvě možnosti, a to že pekelné trýznění může a nemusí být trvalé.⁷⁰

Hlavním cílem pekelného mučení jsou plameny. Podle archanděla Gabriela, když bůh stvořil pekelný oheň, tak ho nechal hořet tisíc let, dokud nebyl červený po dalších tisíci letech zbělal a po dalších tisíci letech zčernal jako noc, a proto plameny pekelného ohně nejsou vidět, ale žár je nehasnoucí. Hříšníci před ním neutečou, každého spaluje, tak jak si zaslouží a jak byl hříšný. Spálená kůže hříšníků se vždy obnoví, proto aby mohli znovu trpět, takhle je to stále dokola.⁷¹

Dalším znakem pekla je strom zaqqúm jehož ohnivé plody určené hříšníkům způsobují bolest a utrpení v jejich břicho jako vřící voda. Jeho kořeny jsou zasazeny v sedmé pekelné sféře a odtud zaqqúm prorůstá do každé pekelné úrovně, aby mohl vábit hříšníky svými plody. Z tohoto bájného stromu rostou hlavy satanů. Hříšníci, kteří pozřou plody tohoto stromu, tak se jim rozvaří mozek a vnitřnosti, poté se jim budou z úst valit ohnivé plameny.⁷²

Obraz tohoto pekelného stromu je vnímán jako symbol bolesti a trestu pro ty, kteří porušili zásady islámské víry.

Za hlavního strážce pekla je považován anděl Málík z celkových 19 duchů pekelných. Tito duchové vykonávají tresty svými končetinami, kterými se chopí až 40 tisíce hříšníků a ti mohou být trestáni a mučeni najednou. Úlohou Málíka je dohlížení na pekelné plameny a zajištění vykonání spravedlivého trestu nad těmi, kteří porušili boží zákony. Jeho tělo se podobá škorpiónům.⁷³

⁶⁹ Srov. HRBEK, Ivan. *Korán*. Praha. Academia. 2000. s. 83-98.

⁷⁰ Srov. BERÁNEK, Ondřej. OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Islámský stát: Blízký východ na konci časů*. Praha. Academia. 2016. s. 61-72.

⁷¹ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 57-82.

⁷² Srov. OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha. Libri. 2009. s. 176-177.

⁷³ Srov. HRBEK, Ivan. *Korán*. Praha. Academia. 2000. s. 83-92.

Málík je také vnímán jako posel boží, který vykonává boží spravedlnost a zároveň je strážcem bran mezi rájem a peklem. Jeho věrným služebníkem je Hariš, který stahuje hříšníky do pekla. Tělo Haříše je tvořené ze škorpiónů.

Odmítání boha a jeho přikázání je závažným hříchem a ti, kteří ho nepřijali se stávají hříšníky. Dalšími závažnými hříchy jsou pýcha, krádeže, zrada, vražda, nespravedlnost, pomlvy proroka a také provozování magie. Za tyto hříchy čeká na viníky trest sežehnutí pekelným ohněm. Opilci se potýkají s nejhoršími pekelnými tresty, přičemž neuniknou pekelným plamenům zároveň jim z úst bude zapáchat alkohol, a navíc budou stále přiváděni k životu, aby neunikli nekončícímu trýznění.

V pekle se stále ozývají nářky, pláč, sténání a vzdechy hříšníků.⁷⁴

Zachráněním se z pekelného trýznění je pro hříšníky tzv. vykoupení. Jedná se však o sporný bod, protože se většinou uvádí, že hříšné duše budou podrobeni pekelnému mučení až do konce svých dní. Především se jedná o trestání, které spočívá v utrpení, popálení, umírání a ožívání, mučení a v jiných krutých metodách týrání. Vykoupení se z pekelného týrání vlastně znamená zkrácení si trestu za hříchy vykonané během života na zemi. Prorok vyslyšel prosby hříšníků a poté se za ně přimluvil u stvořitele. Následně bůh vyslyšel věřící, kteří zhřešili, ale svůj trest si už odbyli. Po svolení od boha mohl Muhammad napravené hříšné duše dovést k bráně ráje. Od ostatních obyvatel ráje se, ale lišili nápisem na čele, ke smazání tohoto znamení došlo po dlouhém prosení u boha.⁷⁵

Vykoupení neboli zkrácení si trestu je umožněno pouze hříšným duším, které se za svého života nezřekli nebo neodmítli boha.⁷⁶

5.1 Nebe vs. peklo

Podle islámské víry je cesta do nebe a pekla spojena s osudem každé lidské duše. V islámu je důležitá víra v posmrtný život, ve kterém čeká každého jednotlivce soud za vykonané skutky. Nebe je přístupné pro věřící, kteří se ve svém pozemském životě řídili božími přikázáními a žili

⁷⁴ Srov. KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha. Vyšehrad. 2003. s. 86-91.

⁷⁵ Srov. FILIU, Jean-Pierre. *Apokalypsa v islámu*. Praha. Volvox Globator. 2011. s. 33-45.

⁷⁶ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 137-151.

spravedlivým životem. Místo nekonečného štěstí a odměn neboli nebo je určené pro věřící, kteří konali dobro a byli oddáni bohu jeho vůli.⁷⁷

Ti, kteří odmítali boží vůli, odvraceli se od spravedlnosti, páchali zlo, nekonali dobro, neprojevovali poslušnost je připraven vstup do pekla. Toto pekelné místo je vyobrazeno pekelným ohněm, kde na nevěřící a hříšníky čeká trestání, trýznění a utrpení.⁷⁸

V islámské tradici je důležitý soudný den, kdy každá duše bude souzena za své činy. Konečné rozhodnutí o osudu duše, jestli vstoupí do nebe anebo ji čeká peklo je v rukou Alláha, a to na základě spravedlnosti a milosti.⁷⁹

Islámská nauka klade důraz na spravedlivý život, víru a poslušnost vůči bohu, které ovlivňují osud duše v posmrtném životě.⁸⁰

⁷⁷ Srov. OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha. Libri. 2009. s. 167-169.

⁷⁸ Srov. HRBEK, Ivan. *Korán*. Praha. Academia. 2000. s. 75-89.

⁷⁹ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 128-156.

⁸⁰ Srov. HRBEK, Ivan. *Korán*. Praha. Academia. 2000. s. 88-92.

6. Transkulturní reflexe

V mé bakalářské práci jsem se zaměřila na islámské náboženství a na muslimské představy o nebi na základě dochovaného původního arabského rukopisu, jehož autor není znám.

Transkulturní reflexe představuje komplexní zkoumání myšlenky posmrtného života a nebe z pohledu náboženských alternativ. Tato reflexe je multidimenzionální a zahrnuje analýzu představ o nebi, vyobrazení nebe, víry a jejího vlivu. Dále reflexe spočívá v porovnávání muslimských představ o nebi s koncepty posmrtného života v jiném paradigmatu. Komparace umožňuje identifikovat společné prvky a odlišnosti v chápání posmrtného života a zároveň nabízí prostor pro nalezení spojení a porozumění v islámské náboženské tradici.

Dalším aspektem je analýza vlivu představ o nebi v muslimské komunitě a formování jejich pozemského života v rámci islámské tradice. Korán, hadíthy a další posvátné texty hrají klíčovou roli v utváření povědomí o posmrtném životě.

Tímto celistvým a komplexním přístupem k transkulturní reflexi muslimských představ o nebi se otevírá prostor pro hlubší porozumění různorodosti náboženských tradic a umožňuje širší diskusi a pochopení tohoto významného náboženského tématu.

Jakým způsobem v islámu popisují nebe či posmrtný život?

V islámu je nebe popisováno jako místo naplněné blažeností, radostí a odměnou pro věřící. Tato představa nebe zdůrazňuje rajskou zahradu, které chtějí věřící dosáhnout prostřednictvím svých spravedlivých činů a oddanosti bohu. V různých kulturních a náboženských tradicích jsou však přítomny odlišné představy o posmrtném životě týkající se nebe, ráje či pekla. Každá tato představa má své vlastní charakteristiky a symboliku, jež odráží hodnoty víry v dané kultuře nebo náboženství.⁸¹

⁸¹ Srov. WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 7-177.

7. Závěr

Má bakalářská práce nese název „Muslimské představy o nebi podle Islámské knihy mrtvých“. Cílem mé práce bylo zjištění pohledu na zásadní představy o nebi v islámském náboženství, a také jakým způsobem tyto obrazy nebe formují víru, myšlení a život věřících muslimů.

Při studování Islámské knihy mrtvých a dalších interpretací zabývajících se islámskou vírou, jako je například korán, jsem se dozvěděla, že představy o nebi muslimů jsou hluboce zakořeněny v islámské tradici a také v hadíthech. Dále jsem si všimla, že muslimové jsou skvěle motivováni ve své víře, ke konání dobrých skutků a k dodržování svých povinností. V islámském náboženství je nebe popisováno jako místo dokonalého štěstí. Na tomto dokonalém místě se nacházejí zahrady s proudícími řekami, které jsou plné lahodných nápojů, mohutné stromy, které vrhají ochranný stín na obyvatele ráje. Důležitou součástí nebe je ráj, kde je podstatné setkání a spojení s bohem.

Pro muslimy mají představy o nebi hlubší význam než jen materiální odměnu. Představy o nebi jsou spojeny s mravním životem a etickými zásadami, což jim pomáhá žít ve službě a v harmonii s bohem. Věřící po smrti touží dosáhnout nebe se všemi odměnami, a proto svůj pozemský život vedou v souladu s náboženskými povinnostmi.

Pro muslimy je víra v nebe útěchou a nadějí v těžkých časech a také jim dává sílu překonat zkoušky a obtíže pozemského života. Tento pohled je pro ně zásadní k posilování mentální odolnosti a vytrvalosti v duchovním životě.

Někteří muslimové se více zaměřují na fyzické popisy nebe a pro jiné je zase důležitější duchovní spojení s bohem, které nebe symbolizuje. Představy o nebi zahrnují víru v jednoho boha, dodržování božích příkázání, spravedlnost a soucit s bližními.

Nebe je v islámu chápáno jako odměna za dobré skutky, oddanost a víru v boha. Muslimské představy o nebi jsou důležitou součástí životního a duchovního poslání věřících.

Ted' si mohu zodpovědět svou výzkumnou otázku, která zněla: Jakým způsobem muslimové popisují nebe?

Nebe a ráj je místem nekonečné krásy, blaženosti a štěstí pro věrné věřící. Obrazy nebe vyjadřují odměnu pro ty, kteří následují víru a žijí spravedlivým životem.

Podle mého názoru má víra muslimů v posmrtný a věčný život vliv na jejich chování v průběhu pozemského života a tím se udržuje řád a pořádek mezi lidmi islámského vyznání.

8. Použitá literatura

- AL-KISÁÍ, Abú al-Hasan, *Kniha o počiatku a konci a rozpravania o prorokoch*. Bratislava: Tatran, 1980. ISBN 6114580.
- AN-NAWAWÍ, Jahjá. *Zahrady spravedlivých*. Praha: AMS, 2008. ISBN 9788090241916.
- BERÁNEK, Ondřej., OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Islámský stát: Blízky východ na konci časů*. Praha: Academia, 2016. ISBN 9788020026545.
- BIERNOT, David., LUKEŠ, Jiří., OSTŘANSKÝ, Bronislav., VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Konec tohoto světa: milenialismus a jeho místo v judaismu, křesťanství a islámu*. Praha: Dingir, 2012.
- DENNY, Frederick. *Islám a muslimská obec*. Praha: Prostor, 2003. ISBN 8072600885.
- FILIU, Jean-Pierre. *Apokalypsa v islámu*. Praha: Volvox Globator, 2011. ISBN 9788072078110.
- HILLENBRANDOVÁ, Carole. *Islám. Historie, současnost a perspektivy*, Praha: Paseka, 2017. ISBN 978-80-7432-685-1.
- HOLBA, Jiří. *Pojetí duše v náboženských tradicích světa*. Praha: Dharma Gaia, 2007. ISBN 9788086685823.
- HRBEK, Ivan. *Korán*. Praha: Academia, 2000. ISBN 8020002464.
- „Islámská kniha mrtvých“, in: WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 35-177.
- KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, 2003. ISBN 8070216131.
- MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět*. Praha: Dingir, 2018. ISBN 9788086779454.
- NASR, Seyyed Hossein. 'Alī and the first caliphs. *Brittanica.com* [online]. Chicago: The Britannica Group, 2023 [cit. 2023-08-31]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Ali-Muslim-caliph/Ali-and-the-first-caliphs>
- OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha: Libri, 2009. ISBN 9788072774043.
- OSTŘANSKÝ, Bronislav. „Andělé (malá'ika)“, in: OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha: Libri, 2009, s. 17-19.
- OSTŘANSKÝ, Bronislav. „Antikrist (Dadžďžál)“, in: OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha: Libri, 2009, s. 19-20.
- OSTŘANSKÝ, Bronislav. „Bájná místa“, in: OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha: Libri, 2009, s. 27.
- OSTŘANSKÝ, Bronislav. „Barzach“, in: OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha: Libri, 2009, s. 28.
- OSTŘANSKÝ, Bronislav. „Den posledního soudu (jawm ad-dín)“, in: OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha: Libri, 2009, s. 37-39.

- OSTŘANSKÝ, Bronislav. „Eschatologie“, in: OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha: Libri, 2009, s. 52-55.
- OSTŘANSKÝ, Bronislav. „Jádžúdz wa Mádžúdz (Gog a Magog)“, in: OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha: Libri, 2009, s. 96.
- OSTŘANSKÝ, Bronislav. „Konec světa“, in: OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha: Libri, 2009, s. 107-109.
- OSTŘANSKÝ, Bronislav. „Mahdí“, in: OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha: Libri, 2009, s. 120-121.
- OSTŘANSKÝ, Bronislav. „Máridové“, in: OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha: Libri, 2009, s. 124-126.
- OSTŘANSKÝ, Bronislav. „Peklo“, in: OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha: Libri, 2009, s. 154-157,
- OSTŘANSKÝ, Bronislav. „Ráj (džanna)“, in: OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha: Libri, 2009, s. 170-172.
- OSTŘANSKÝ, Bronislav. „Smrt a pohřební obřady“, in: OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha: Libri, 2009, s. 179-182.
- OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Atlas muslimských strašáků aneb Vybrané kapitoly z „mediálního islámu“*. Praha: Academia, 2014. ISBN 9788020024282.
- OSTŘANSKÝ, Bronislav. „Antikrist (ad-Dadždžál)“, s. 25-26, in: OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Atlas muslimských strašáků aneb Vybrané kapitoly z „mediálního islámu“*. Praha: Academia, 2014.
- OSTŘANSKÝ, Bronislav. „Apokalyptika“, s. 27, in: OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Atlas muslimských strašáků aneb Vybrané kapitoly z „mediálního islámu“*. Praha: Academia, 2014.
- OSTŘANSKÝ, Bronislav. „Eschatologie“, s. 53-54, in: OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Atlas muslimských strašáků aneb Vybrané kapitoly z „mediálního islámu“*. Praha: Academia, 2014.
- OSTŘANSKÝ, Bronislav. „Mahdí“, s. 106, in: OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Atlas muslimských strašáků aneb Vybrané kapitoly z „mediálního islámu“*. Praha: Academia, 2014.
- OSTŘANSKÝ, Bronislav. „Milenialismus“, s. 114, in: OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Atlas muslimských strašáků aneb Vybrané kapitoly z „mediálního islámu“*. Praha: Academia, 2014.
- OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Smrt, hroby a záhrobí v islámu*. Praha: Academia, 2015. ISBN 9788020023056.
- PAVLINCOVÁ, Helena – HORYNA, Břetislav (eds.), *Judaismus, křesťanství, islám*, Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2003. ISBN 8071821659.
- VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Apokalypsa, nebo transformace? Mileniální koncepce v minulosti i současnosti*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2014.
- WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha: Pragma, 2003. ISBN 8072059483.

WERNER Helmut, „Smrt a onen svět v islámské tradici“, in: WERNER, Helmut. *Islámská kniha mrtvých*. Praha. Pragma. 2002. s. 7-33.